

ADİL GÜNAY

(19..... - 27 Ağustos 2000)

Doğum tarihinin doğru yazılmadığını, Yunan İşgalinde kendisinin 9- 10 yaşlarında olduğunu söylerdi babam. ‘‘ Benim tevellüdüm yalnız yazılmış, aslında 1326 tevellüdlüyüm.’’ derdi. Savaş anılarını kendi ağzından dinlediğim ve ses kaydını aldığım için bilgisinin doğru olduğunu da biliyorum. O zamanlar, hatta benim devremde bile doğum tarihleri çeşitli nedenlerden dolayı ya küçük ya da büyük yazılırdı. Günümüzde bile köylerde aynı sorunu yaşıyoruz. Babam Adil Günay’ı anlatabilmek hiç de kolay değil. Onu anlayabilmek için; az çok tanımış, koyu lacivert gözlerine vurmuş o koskoca merhamet ve maneviyat saçan yüreğini yaşamış olmak gerek. Kendi fakirliğini görmeyerek; fakir fukaranın elinden nasıl tuttuğunu bilenler hala vardır. ‘‘Yavrularım, yarına Allah Kerim. ‘‘ diyerek evlatlarına, eşine yokluk çektirmeyen Yaradan’a bağlılığını, teslimiyetini aynen yaşayanlar onu daha iyi anlayabilirler. Babamın yaşamını koskoca bir romana sığdıramam. Benim için her yönüyle örnek bir baba, dürüst bir eş, vatanına, milletine bağlı çalışkan bir vatandaş ve yüce Yaradan’ın yolunda yürümeyi özünde yaşamış, eylemleriyle de örnek bir insan olmayı kendisine hedef edinmiş, savaş mağduru dev yürekli bir Türk’tür. Şimdi anlatabildiğim kadarıyla ve bildiğim yönleriyle Adil Günay’ın hepimize örnek olacak yaşamını sunacağım: Germencik’ten İncirliova’ya gelin gider Esmâ, çocuk denecek yaşta. İlk çocuğu oğlan olur. Adını Adil koyar babası. Büyür, serpilir, on- on bir yaşlarına yaklaşır. Tam o yıllarda 1.Dünya Savaşı sonrası Osmanlı İmparatorluğu malum ülkelerce paylaşılır. Yurdun her köşesinde korku, panik ve kaçışmalar başlar. Öncelikle kadınları, kızları, çocukları Yunan askerinin bulamayacağı yerlere, dağlara, mağaralara doğru götürmeye çalışırlar. Ege’nin her köşesinde ‘‘ Geliyorlar! Geliyorlar! Haydi çabuk olun! ‘‘ seslerinin kulaklardan silinmediğini çok kişiden dinledim. Böyle bir kafilenin içinde olan Adil ve annesi Ayşe’yi Yunanlılar yolda yakalarlar. Kimilerini öldürür, kimilerini hizmetlerine alırlar. Esmâ güzel ve genç olduğu için oğlu Adil ile birlikte hizmetlerine alırlar. Ana oğul ömür boyu unutamayacakları Yunan zalimliğini yaşarlar. Genç ana yavrusu Adil’in yaşaması için ne derlerse yapar. Oğlu Adil de anasının sözünden çıkmaz...Bir gün Yunan Askerlerinin kaçıştığını, her tarafı yakıp yıkarak uzaklaştığını gören Ayşe Ana kuytu bir yer bulur ve oğlu ile saklanır. ‘‘Mustafa Kemal Paşan’ın Askerleri geldi! Mustafa Kemal Paşan’ın Askerleri geldi! ‘‘ seslerini duyunca saklandığı yerden geri çıkar. Askerler, Adil’i ve Ayşe Ana’yı evlerine geri getirirler, dönerler.Adil’in gözü önünde babası anasını boşar. Üç defa ‘‘ Boşsun! Boşsun! Boşsun!’’ der. Gerekçesi de artık Ayşe’nin Yunan artığı oluşudur. Adil bunu ömür boyu unutamaz ve anacığına dört elle sarılır. Birlikte Germencik’e geri dönerler. Onlar birbirlerine söz vermişler, çektiklerini kimselere söylemeyeceklerdi. Öyle de yaparlar. Arada sırada babası ona harçlık verir, babasının verdiği parayla bir ekmek, biraz da peynir satın alır. Ekmeği küçük parçalara ayırır, aralarına peynir koyup, dışarıda satar, annesine ev harçlığı getirir. Annesi ve Adil çok zor günleri atlatmışlardı. Açlık, fakirlik, onlar için hiç önemli değildi. Esmâ’nın annesinden kalma bir çit külübede yaşamaya başlarlar.

Geceleri ana oğul birbirlerine sarılır, “ GELİYORLAR! GELİYORLAR!” korkusu ile sabahı zor yaparlardı. O aralar Balkanlardan gelen Hasan adındaki bir delikanlı Esmâ Ana’ya aşık olur ve evlenirler. Esmâ ile evlendi diye, ona da Gavur Hasan derler. Hiç kimse anlayamaz Hasan’ın aydınlık yüreğini ve beynini. Hasan, Yunan işgalini yaşamış olanların çok olduğu balkanlardan kaçıp geldiği için biliyordu olup bitenleri. Esmâ’nın suçu neydi ki? Gel de kafaları Türk kültüründen uzaklaşmış, erkek merkezli bu zihniyete hapis olmuş olanlara anlatabilirden anlat... Kadın erkek farketmiyor ki! Küçük yaşlarda beyinlere işlenmiş bu denli insanlıktan uzak düşünceler; asırlar sonra normalmiş gibi algılanır, yorumlanır ve uygulanır olmuş... Günümüzde de az değiller ve gittikçe çoğalacağına benziyorlar...Aradan seneler geçmiş, Kurtuluş Savaşı kazanılmış, Türkiye Cumhuriyeti kurulmuş, arka arkaya devrimler yapılmıştı. Adil, Arap harfleriyle okumayı yazmayı mahalle mektebinde öğrenmişti. Harf Devriminde de Latin harfleriyle yazmayı, okumayı çok çabuk öğrenir. Hem akıllı hem çalışkan hem de Allah’a teslimiyeti tamdı. Askere gittiğinde onbaşı olarak askerliğini bitirir. Soyadı Kanunu çıktığında Günay soyadını alarak baba soyadını bırakır. Olası bir 2. Dünya Savaşı Hazırlığı için ihtiyat askerliğine alınır. Orada da çalışkanlığı, okur yazarlığı ile kendisini sevdirebilir. Uzman çavuş olarak görevlendirilir. İhtiyat askerliğinden dönüşte birinci eşinden boşanmak zorunda kalır. Tanıdıkların yardımı ile 14 yaşlarında Kadın Gız ile evlenir. Kadın Gıza Hatice adını verir. Köy Enstitülerinin kurulduğu yıllarda Mustafa Kemal Atatürk’ün önerisiyle öğretmenler yetiştirilir köy okullarında öğretmen olarak atayabilmek için. Mustafa Kemal Atatürk, bir an önce ülke genelinde çağdaşlaşma, kalkınma ve uygar ülkelerin seviyesine ulaşmak amacıyla askerliğini başarıyla yapmış, onbaşı, uzman çavuşlardan yararlanılmasını istemişti. Rahmetli babam da Kızılçullu’da yetiştirilip, köy ilkokulunda görevlendirilen öğretmen öğretmenlerden biri olur. O zamanlar Kurtuluş Savaşı büyük heyecanlarla anlatılır, öğrenci ve öğretmenler yoğun duygular yaşarlardı. Benim öğretmenliğimin ilk yıllarında da durum aynı olmuştu. Türk Milletine; Yunanlıların, diğer işgalci devletlerin yaptıkları eziyetleri anlatırken ağlamamak, duygulanmamak ne mümkün? İşte böylesi bir dersi işlerken, babacığım kendini kaybediyor ve sınıftan kaçıyor, kaçarken de “ Geliyorlar! Geliyorlar!” diyerek çığlıklar atıyor. Sonrası malum... Anneciğim, iki küçük yavrusu ile genç yaşta babamla doktor doktor, hoca hoca dolaşıyor. Tabii ancak Aydın merkezli noktalarda. Psikiyatris nedir bilen yok. O zamanlar maddi sıkıntılar da az değil. Bir gün Aydın Devlet Hastanesinde doktor sırası beklerken, Yunanistan göçmenlerinden biri babama yaklaşıp: “ Adil Abi, senin derdini ben biliyorum. Babam da senin gibi. Sen hayatını gezerek geçireceksin. Yalnız başına kalmayacaksın. Manavcılığı bırak, gel bizimle çalış. Biz makina aldık, TAK TAK HELVASI yapıp satıyoruz. Biz yapalım, sen sat. Hem sağlığını yerine gelir, hem de iyi para kazanırsın. ” diyor. Böylece babam Adil Günay Seyyar Satıcı olarak çalışmaya başlıyor. Köy köy başında tepsilerle Tak Tak Helvası satıyor. Yaptığı her işi yüreğinden ve aşk ile yaptığı için çok seviliyor. Köylere yaklaşırken:

Tak tak, tiki tiki tak!
Bedava olmaz tak tak!
Taktak helvası geldiii!
Ye de tadına bak!

...dörtlüğünü kendisine özel melodisi ile söyler, onu duyan çocuklar, büyük küçük herkes etrafına dolarlardı. Daha sonraları annemle birlikte un kurabiyesi yapmaya başladılar. O yılları çok iyi hatırlıyorum. Ev yapmak için büyük bir arsa almışlardı. Paraları yetmediği için de bahçenin en uygun bir yerine çitten bir ot ev yapmışlardı. Okula başladığım yıllara kadar o çit odada yaşadık. Abimle ben uyurken, annem ve babam erken saatlerde kurabiye makinasından (mekanik et makinasına benzer) kurabiyeleri çıkarıp tepsilere hazırlıyorlardı. Sabah namazından sonra da babam onları fırına götürüp pişiriyordu. Kurabiyelerle eve geldiğinde sıcak sıcak ilk denemeyi biz yavrularına, eşine yaptırırdı babacığım. ‘‘ Allah bereketini versin. ‘‘ demeyi de unutmazdı. Daha sonraki yıllar evimizi bitirdik. Çocukluğum çeşit çeşit meyve ağaçlarının, çiçeklerin, üzüm, sebze, selvi ve kavakların olduğu cennetten bir köşe olan bahçemizde ruhuma değeri biçilmez eşsiz anlam ve tatda manevi değerler kazıdı. Babamın hastalığı hariç, herşey bol ve en önemlisi de sevginin bayram yaptığı bir yuvada yaşıyorduk. Babam Adil Günay, benim ilk öğretmenim oldu. Çocukluğumda dürüstlüğü, çalışkanlığı, okumanın kıymetini, Allah inancını, vicdanlı olmayı, daha bir çok erdemli davranışları ondan ve annemden öğrendim. Onlar birbirlerini tamamlayan iki güzeller güzeli kumrulardı. Yuvayı birlikte kurdular, yavrularını birlikte büyüttüler; sevgi, saygı ve aşk ile. Bir tek sorun vardı o da babamın; annemim ‘‘aybaşı geldi’’ diye tanımladığı korkudan kaçmaları. Ansızın kendisini kaybediyor, ‘‘Geliyorlar! Geliyorlar! Geliyorlar!’’ diye diye çok uzaklara kaçıyor, sonradan akli başına geldiğinde yine eve geri dönüyordu. Bazı anlar vardı ki, artık anneciğim dayanamaz duruma geliyordu. Ne doktorlar, ne hocalar çaresini bulamamışlardı. Küçük başımla babamın arkasından hayvanların otlatıldığı kovalıklara kadar koştüğümü, onu eve getirdiğimi hiç unutamam. Anneciğim doktor doktor, hoca hoca geziyor, babamın hastalığına çare arıyordu. Ben ve ağabeyim küçüktük ama görüyorduk babamın çektiklerini. Çocuk başımızla sadece korkular yaşıyorduk babam o halleri yaşarken. Seneler durmak bilmiyor. 27 Mayıs İnkılabının olduğu yıl ben dördüncü sınıfta idim. Kuşadalı bir ailenin yanına tütün işçileri olarak ailece gittik. İncirliova yakınlarında, Alangüllü denen mevkiye yakın bir yerdı. O yaz tütün tarlasında birkaç kez babacığım yine aynı durumları yaşadı. Onun hallerini gören Mehmet ağabey, Balcı Mehmet derler, bizim Kuşadası’na taşınmamızı, deniz havasının babama iyi geleceğini söyleyince 1960 yılının ağustos ayında Kuşadası’na taşındık. Kuşadası’nda babam fıstık satmaya başladı. Yer fıstığını alıyor, fırında kavuruyor, kolunda gezdirdiği iki gözlü fıstık camekânı ile sokak sokak dolaşıyordu. Dolaşırken;

‘‘ Fıstıkçı geldi! Fıstıkçı geldi!
Elle elleve! Elle elleve!
Sıcacık, fırından şimdi çıktı! ‘‘
Elle elleve! Elle elleve!

gibi yine kendine has ve güzel sesiyle sokak sokak gezerdi. Bir koluna iki gözli fıstık camekânını takar, diğer koltuğuna da oturağını koyar öylece dolaşır. Yorulunca da koltuğundaki sehbayı çıkarır, oturur, dinlenirdi. Arada sinirlenip de kendi kendine bağırmalarına, dertlenmelerine ses çıkarmıyordu Kuşadası'nın güzel halkı. Bir başka güzeldi o zamanlar. Herkes birbirini tanır, ihtiyacı olanlara karşılıksız el verirlerdi. Kimse onun çektiği acıları bilmiyordu, ben bile. Ta ki, onun kendi sesinden Yunan İşgalinde çektiklerini dinleyinceye kadar... Çocuk yaşlarda nerden bilebilirdim ki savaş korkularını ve psikolojik temellerini?! Yaş ilerledikçe fıstık satmak zor gelmeye başladı sanırım. Şamali satışına başladı babam. Evde annemle birlikte şamaliyi yapıyor, tepsileri fırına götürüyor, kendisi dikkatlice pişirip eve geri götürüyordu. Sıcacık şamaliden önce bize tattırıyor, hepimizi öpüp koklayıp, Allah'a emanet edip satışa çıkıyordu. Akşamları eve geldiğinde anneme ve bize hesap veriyordu: "Haticem, bu kadar kazandım. Bukadarı sermayemiz, bu kadarı kazancımız, şu kadarı da benim çay, kahve param." diyerek anneme kazancımı teslim ederdi. Sonra da: " üç sıra şamaliyi parasız çocuklara, yaşlı kadınlara, erkeklere dağıttım. Hakkınızı helal edin yavrularım, Hatice'm." derdi. Fıstık satarken de aynısını yapardı. Daima kendisinden daha zor durumda olanları bulur, onlara yardım ederdi. Hiç unutmam bize anlattıklarını. Yaşlandım, bir ayağım çukurda ve canım babamın sözleri kulaklarımdan benliğime iyice yerleşmiş ki, aynı şeyleri ben de yapıyorum. Bize anlatırken hayran hayran dinlerdik onu: " Şükran'ım, bir iki öğrenci sessiz sessiz karşımda duruyor, belli ki parası yok. Diğerleri gidince hemen bir tane şamaliyi sarıp eline veriveriyorum. Yavrucak, teşekkür edip gidiyor. Bazen de köşe başlarında yapayalnız oturan yaşlı kadınlar, erkekler, engelli insanlara rastlıyorum. Onlara da belli etmeden verip geçiyorum. Bu yüzden evimizin bereketi, bolluğu bitmiyor kızım. "Veren el, alan elden üstündür." demişler ya atalarımız, çok doğru. Herkes kendi gücünde elinden geleni yapsa ne iyi olur değil mi? " diye biz evlatlarına örnek olmaya çalışırdı. Bambaşka bir inancı, tertemiz yüreği ve sarsılmaz bir Yaradan inancı vardı babam Adil Günay'ın. Böyle bir babanın kızı olmaktan her zaman gurur duydum. Şükürler olsun. Altmışlı yılların sonu, yetmişli yılların başında hayat şartları iyiden iyiye güçleşti. Germencik'teki evimizi satmış, tütün ekimine başlamıştık. Başaramadık. Elimizde, avucumuzda ne varsa tütün sayesinde bitti. Kuşadası'nda kirada oturmak kolay değildi. Babacığım sabah namazından sonra yatmaz, akşamın geç vakitlerine kadar çalışırdı bizlere bakabilmek için. Birer lira, birer lira kazanır, hiç yoruldu demezdi. Anneciğim de arada zeytin toplamaya giderdi. Öğretmen okulunu bitirinceye kadar ben de tütün, incir mağazası, pamuk, zeytin toplamaya gündelikçi olarak gidiyordum. Kazandığımız paraları ailelerimiz alırdı. Bu birlik beraberlik tanımsız bir mutluluktan bizler için. Senin benim param gibi ayrıcalıklar yoktu. O aralar öğretmen okulunu bitirmiş, köylerde göreve başlamıştım. Babacığım destek oluyor, aylığımı aileme veriyordum. Yetmişli yılların başında Avrupa'ya işçi akımı çoğaldı. Babamın iki erkek kardeşi Almanya ve Hollanda'ya işçi olarak gitmişlerdi. Ağabeyim hanımını göndermek istedi. İki kez yengem Almanların sağlık kontrolünden geçemedi. Geriye bir ben kalmıştım. Babam: " Şükran başvursa onu hemen alırlar. Gitse de bize bir ev alsın." demiş anneme. O zamanlar benim bir köy kızından farkım yok. Hiç bir şey bilmiyorum. Aylığımı bile annemle birlikte gidip alıyoruz. Aydın hükümet binasından maaşımı almış dönüyorduk. Annem: " İşte şurası yengenin başvurduğu yer. Gel sen de yazıl. Öğretmen olduğununu deme sakın." dedi. Böylece on gün içinde kendimi Almanya'da işçi buluverdim.

Gidişim ayrı bir öykü ama, burada babamı anlattığım için kısa kesiyorum. Almanya'ya işçi olarak gidip, babama bir ev alıp dönecektim. Öğretmenlikten istifamı vererek gurbetin kucağına düştüm. Allah'ın hikmetleri sonsuzdur. Bunu çok iyi biliyorum. Aileme bir yuvacık almak için gittiğim Almanya'da iki buçuk yıl kadar işçi olarak çalıştıktan sonra, ne büyük hikmettir ki, elli beş (o zamanlar) kadrolu dokuz yıllık Alman okuluna tayinim yapıldı. Tabii işçi olarak çalışırken akademiye kaydımı yaptırmış, Almanca öğrenmeye başlamıştım. Almanca bilmemin çok yararlarını gördüm. Aynı okuldan otuz sekizinci öğretim yılı sonu Alman yasalarına göre öğretmen emeklisi oldum. Şimdi yine canım babama dönüyorum. Babacığımın bir evi oldu oturabileceği. Kira derdinden kurtuldu. Hem annem hem babam rahatladılar. Hayat şartları gittikçe güçleştiği için anneciğim de Kilis'e gidiyor, oradan hanım arkadaşı ile birlikte satılık eşyalar alıp getiriyor, babama destek oluyordu. Almanya'da olan ben ise desteğimi vermeye devam ediyordum. Babam yaşlanmıştı, artık eskisi kadar gücü yoktu. Üç aylığına misafir olarak getirdiğim Almanya'dan geri dönerken kendisine tartılar aldı. Almanya dönüşü tartıcılığa başladı. Onu görerek başkaları da tartı işine başladılar. Bir de her gelişimde Almanya'dan bolca balonlar getiriyordum. Babam onları çay bahçelerinde dolaşarak satıyordu. Ekmeğini taştan çıkaran derler ya, işte onlardan biri de benim babamdı. Onun babalığı sayfalara sığmaz. Son nefesine kadar çalıştı. Kursağına(babamın ifadesi ile) haram lokma girmedi. Çok çalıştı kimseye muhtaç olmamak için. Biraz da Kuşadalılardan bahsetmeliyim şimdi. Kuşadası esnafından, sokaktaki insanına, okula giden öğrencisine ve başa gelen belediyi başkanlarına kadar herkes sevdi babamı. Onu korudular. Yardımcı olabilmek için çoğu kez tartıldılar, onu dükkanlarına çağırarak uğur getirdiğini söylediler. Hiç unutmam: “ Haticem yeni gelen belediye başkanı seyyar satıcıları yasaklayacakmış. Nasıl geçiniriz eğer böyle olursa? Germencik'e geri taşınırız belki. Amann, Allah büyük! Bir çaresi bulunur elbet. Aç mezarı yok Adil. Her zaman öyle söylentiler oluyor. Bekleyelim, görelim hele “. Annemin ve babamın bu tür konuşmalarına kaç kez şahit oldum. Babacığımın çaresizlikten ağladığını bile bilirim. Kuşadalı yöneticilere, halkına, çoluğuna çocuğuna minnetimiz sonsuz. Her birinin üzerimizde hakkı var. Allah hepsinden teker teker razı olsun. Babam için söyleyeceklerim hiç bir zaman bitmeyecek. O öyle bir baba ki, onun bana verdiği sevgi, dürüstlük, çalışkanlık sayesinde hiç yılmadım hayattan. Düştüğüm yerlerden azimle yeniden kalktım. Babamın bende; beynime kazıdığı Yaradan inancı, Yunus Emre'nin Yaradan aşkı sayesinde dimdik ayakta kaldım. Öğretmen olduğumda çok sevindi. Eline geçen fırsatı kaybettiği için üzgündü. Kimselere diyemedi başına gelenleri. Son nefesine kadar sözünde durdular her ikisi de. Babaannem, “ Geliyorlar! ” korkusuyla divanın altına saklanmış, cansız bedenini orada bulmuşlar. En yakın komşusu anlatmıştı. Artık hiç biri hayatta değiller. Babam ise rahatlamıştı. Artık ona ait ne varsa kızı Şükran'ına anlatabilmişti annemle birlikte. Rahmetli annem; “ Eee Şükran'a olup bitenleri anlatacağım diyordun ya, anlat gariiii, ölüm var kalım var. ” demişti. Her ikisinin ses kayıtlarını saklıyorum. Belki bir gün kendi yavrularım dinlerler, dedelerini ve tarihlerini unutmazlar umuduyla. Yunan işgalinde çektikleri ile koskoca bir ömrü geride bırakıp gitti canım babam. Son nefesine kadar elini elimden bırakmadı. Rahattı, huzurluydu. Yalnız değildi son yolculuğunda. “Babam, annemin soğuk yüzünü göremedim. Erkenden gömmüşler. Seni de göremeyeceğim, bu gurbet ne zor bir şey dediğimde, hemen ceketinin cebinden bir kağıt çıkarmış; “ Hayır! Bak! Ben Allah'ı yazdım. Sen gelmeden benim canımı almayacak! ”

dediğinde sarılmıştık birbirimize ve hüngür hüngür ağlamıştık baba kız. Tuhaf ama gerçek! Babamın dediği gibi oldu ve ve ben mezara gömülünceye kadar

yanındaydım ve evlatlık görevimi yapabildiğim için mutluydum. Huzurluydum. Ey güzel Allah'ım! Senin sonsuz hikmetlerini anlayanlardan eyle! Babam seni anlamış ki, ben gelince onu yanına aldın hem de hiç acı çektirmeden. Babacığımın o son nefesini verdiği yataktaki nurlu yüzünü ve son nefesini verdikten sonraki o mis kokuyu nasıl unutabilirim? Yediği, yedirdiği lokmalar gibi; verdiği son nefes de misler gibiydi. Seneler sonra aynı kokuyu Karaman'da Yunus Emre'nin türbesinin içinde hissettim.

O baba ki, babaların hası idi.

Tüm has babalara selam olsun!

Bana babamı anlatma fırsatı veren Kuşadası Yerel Tarih Yönetenlerine sonsuz teşekkürümü, saygımı ve sevgimi iletmek istiyorum.

Kuşadalı tüm kardeşlerim haklarını helal etsinler.

Hepinizden Allah razı olsun.

Kaynak : Adil Günay amcamızın kızı sayın Şükran GÜNAY öğretmen